

ВИСВІТЛЕННЯ ІНОЗЕМНИМИ МЕДИАГРАВЦЯМИ РОЛІ НАТО У ОКРЕМИХ БОЙОВИХ КОНФЛІКТАХ

Боровик Л. А.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
член-кореспондентка Міжнародної кадрової академії,
доцент кафедри теорії і методики журналістської творчості
Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка
Степана Дем'янука
м. Рівне, Україна*

Система міжнародної безпеки – це сукупність спеціальних зобов'язань, гарантій, взаємозв'язків і механізмів, що існують між її учасниками і спрямовані на забезпечення її стабільного існування і розвитку. Завдяки добре налагодженій системі комунікацій, досвіду проведення військових акцій, відпрацьованому в ході регулярних навчань і маневрів, розгалуженій системі інформації і тилового забезпечення, сили НАТО можуть швидко зорієнтуватися в обстановці та вжити заходів щодо попередження конфлікту і запобігання його ескалації.

Північноатлантичний альянс був створений на основі договору між державами-членами, кожна з яких приєдналась до нього добровільно після завершення публічного обговорення і відповідної парламентської процедури. Договір поважає індивідуальні права всіх держав – членів Альянсу, а також їхні міжнародні зобов'язання згідно зі Статутом ООН.

Головною метою НАТО є захист свободи і безпеки всіх її членів політичними та військовими засобами відповідно до Статуту ООН.

НАТО довела свою ефективність у якості організації, здатної до примушування до миру, а також до активної миротворчості. Після закінчення «холодної війни» Альянс був прямо задіяний у 4 конфліктах: у Боснії і Герцеговині, у Косові, у Македонії та в Афганістані.

Унаслідок операції НАТО в Косово 1999 року зупинено операції військ Югославії проти албанських загонів та цивільних. Фактично, ця операція є єдиною бойовою наступальною операцією НАТО за всю історію Альянсу. Війни проти Югославії передували півторарічні

напружені переговори про врегулювання проблеми, зокрема, Югославії пропонувалися різні форми вирішення конфлікту, які передбачали безумовне збереження територіальної цілісності країни. Жорсткі операції югославських військ проти албанських сепаратистів, які потягли численні жертви серед цивільних, викликали збурення громадської думки в Європі [2].

Діячі у країнах НАТО стверджували, що в результаті наступальних дій військ югославського Президента С. Мілошевича в Косово для НАТО настав час “стріляти або заткнути пельку” [3].

Розміщення в Косово миротворчої місії під керівництвом НАТО, відбулося у відповідності до резолюції Ради Безпеки ООН від 10 червня 1999 року. Відповідно до Військово-технічної угоди, розгортання сил було синхронізоване з виведенням з Косова сербських сил. Виведення сербських сил було завершено до 20 червня і КФОР виконала своє перше завдання з розгортання [1].

Впродовж усієї кризи сили НАТО знаходились на передових позиціях допомоги багатьом тисячам біженців, які були вимушені тікати з Косово в результаті сербської кампанії етнічних чистень. У регіоні підрозділи НАТО будували табори для біженців, центри прийому біженців і пункти харчування, а також доставили нужденним гуманітарні вантажі. У Албанії НАТО розгорнуло значні сили задля надання подібної допомоги і надало підтримку Верховному комісару ООН у справах біженців (УВКБ ООН) з координації польотів з гуманітарними вантажами, а також забезпечило додаткові польоти з використанням літаків, які надали країни-члени НАТО [4, с. 126].

Євро-атлантичний центр координації реагування на катастрофи (EADRCC), створений в НАТО в червні 1998 року, також відіграв важливу роль у координації зусиль УВКБ ООН з надання допомоги.

Станом на 2006 рік військові сили в Косово було скорочено з 46000 до 16154 осіб, з яких 3738 осіб становили представники держав-нечленів НАТО (зокрема Австрія, Азербайджан, Вірменія, Грузія, Марокко, Монголія, Фінляндія, Швейцарія, Швеція) [4, с. 127].

Політичним результатом операції НАТО проти Югославії стало встановлення контролю адміністрації ООН у Косово і втрата Сербією фактичного контролю за цим регіоном. Значна частина сербів виїхала з Косово під тиском місцевих албанців. Разом з тим, з допомогою миротворців НАТО масштаби міжетнічного насильства зменшилися у порівнянні з 1998-1999 роками у десятки разів, а поліетнічний характер краю в цілому збережено.

Отже, провівши дослідження впливу НАТО на косовський конфлікт, доведено, ефективність НАТО на основі успішної співпраці між силами країн-членів НАТО і багатьох інших держав, що не входять до Альянсу: внаслідок операції НАТО в Косово 1999 року зупинено операції військ Югославії проти албанських загонів; імплементація угоди з припинення конфлікту і відновлення миру, встановлено контроль адміністрації ООН у Косово; втрата Сербією фактичного контролю за цим регіоном; повернення біженців і захист мешканців Косово, незалежно від їхнього етнічного походження.

Втім, сьогодні конфлікт сербів та албанців в Косово не є вирішеним, він є «замороженим», перебуває на стадії «невоєнного гібридного протистояння». Тобто, дослідники воєнних конфліктів, стверджують, що конфлікт в Косово має статус частково визнаної держави, і наразі у міжнародній спільноті немає чіткого уявлення, що з цим робити [5, с. 89]. На жаль, країни Західних Балкан, Боснія і Герцеговина, Чорногорія та Сербія, ймовірно, і надалі залишатимуться сприятливим ґрунтом для іноземної дезінформації як внаслідок зовнішніх, так і внутрішніх факторів. Зовнішня політика Сербії базується на "чотирьох стовпах" – встановленні збалансованих відносин з Європейським Союзом, США, росією та Китаєм. Хоча членство в ЄС залишається стратегічною метою, особлива увага приділяється зміцненню відносин з Москвою та Пекіном, які не визнають незалежності Косово, на відміну від більшості членів ЄС та НАТО. Це створює середовище для активних дій іноземних гравців у медіа-просторі [6].

Література:

1. Резолюція 1244 (1999), прийнята Советом Безопасности на его 4011-м засіданні, 10.07. 1999 г. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_309#Text (дата обращения : 25.01.2022).
2. Довідник НАТО. Роль Альянсу в миротворчих операціях та операціях з підтримки миру, 2006. 383 с. URL: <https://www.nato.int/docu/handbook/2006/hb-ukr-2006.pdf> (дата звернення : 25.01.2022).
3. Шатун В. Матеріали круглого столу “Подолання стереотипів щодо НАТО: українська перспектива в контексті європейського досвіду”, 15 вересня 2006 р. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. С. 341–354. URL: <https://ua1lib.org/book/3138753/868abd> (дата звернення : 28.01.2022).

4. Федонюк С.В., Лажнік В. Й., Моренчук А. А., Романюк Н. І. НАТО : історія, структура, діяльність, перспективи : навч. посіб. Луцьк : Вежа, 2008. 258 с.
5. Н. Іщенко (Гумба), І. Попов, П. Щелін та ін. Конфлікти, що змінили світ. Харків : Фоліо, 2020. 186 с.
6. Дезінформація на Західних Балканах. Служба зовнішньої розвідки України : офіційний сайт. URL: <https://szru.gov.ua/news-media/stop-fake/dezinformatsiya-na-zakhidnykh-balkanakh> (дата звернення: 21.01.2022).